

TED ANKARA KOLEJİ VAKFI ÖZEL LİSESİ

A1 TÜRK DİLİ ve EDEBİYATI DERSİ UZUN TEZİ

“SEVDAYI CANDAN DUYMUŞUM”

Kılavuz Öğretmen: Şule Kaynar

Öğrencinin Adı: Gökberk

Öğrencinin Soyadı: USTA

Diploma Numarası: 1129 - 0056

Sözcük Sayısı: 3636

Araştırma Sorusu: Sabahattin Ali'nin öykülerinde sevgi teması hangi yönleriyle ele alınmıştır?

İÇİNDEKİLER

Öz (Abstract)	3
1.Giriş	4
2.İnsan Sevgisi	
2.1 Değirmen	5,6
2.2 Gramafon Avrat	7,8,9
2.3 Ayran	9,10
2.4 Arabalar Beş Kuruş	10,11,12
3. Hayvan Sevgisi	
3.1 Kırlangıçlar	12,13,14
3.2 Bahtiyar Köpek	14,15,16
3.3 Kazlar	16,17
4. Doğa Sevgisi	
4.1 Bir Orman Hikayesi	18,19,20
4.2 Sulfata	20,21
4.3 Hasanboğuldu	21,22
5. Sonuç	23
6. Kaynakça	24

ÖZ (ABSTRACT)

Uluslararası Bakalorya Programı, A1 dersi Türk Dili ve Edebiyatı alanında ele alınan bu tezde, Sabahattin Ali'nin öykülerinde sevgi temasının hangi yönleriyle ele alındığı incelenmiştir. Bu tezin amacı sevginin doğa, kadın ve hayvan olguları üzerinden aktarılarak yokluklara, olanaksızlıklara, zorluklara karşı göğüs gerilmesi gerektiğini ve mutluluğun ancak ve ancak birliktelik ve sevgiden doğabileceğini göstermek için Sabahattin Ali'nin öykülerini gözlemlemektir. Dört bölümden oluşan tezin birinci bölümünde insan sevgisi, ikinci bölümünde hayvan sevgisi, üçüncü bölümünde doğa sevgisi ve bu üç olgunun her bölümde nasıl ele alındığı incelenmiştir. Tezin son bölümü olan sonuç bölümünde araştırmanın sonuçları ana hatlarıyla açıklanmış sevgi temasının kadın, hayvan ve doğa üzerinden ele alındığı etkenler görülmüş ve çözümlenmiştir.

Kelime Sayısı : 107

1. GİRİŞ

İnsan hayatının başından beri süregelen dil, cins, ırk ayırt etmeden şairlerin yazarların ve ozanların en büyük ilham kaynağıdır sevgi. Sabahattin Ali'nin öykülerinde bu olgunun sadece bir kelimedenden ibaret olmadığı asla hafife alınmaması gereken çok güçlü bir olgu olduğu her satıra sinmiştir. Öykülerde bu olgunun maddi durumlara, dile, cinse ve ırka bağlı olmadığına, bu olgunun insanın en masum hislerinden oluşup içinden geldiğine ve bütün zorluklara rağmen her şeyin üstesinden gelinilebileceğini irdelenmiş ve sevgi, var oluşunun imkansız gibi görüldüğü zamanlarda bile varlığını göstermiştir.

Tezin birinci bölümünde, sevgi teması. insana olan sevgi olarak Değirmen, Gramafon Avrat, Ayran ve Arabalar Beş Kuruşa öyküleri üzerinden incelenmiştir. Bu öykülerden Değirmen, Gramafon Avrat'ta aşk için nelerin feda edilebileceğinden ve sevginin insanın iç güzelliğinden başka hiçbir yerde aranamayacağı gösterilmiş, Ayran ve Arabalar Beş Kuruşa'da ise çocuk figürler üzerinden yoksulluk ve çaresizliğe karşı merhamet temelli bir sevgi aktarılmıştır. Tezin ikinci bölümünde ise sevgi teması hayvan sevgisi olarak Kırlangıçlar, Bahtiyar Köpek ve Kazlar öyküleri üzerinden incelenmiş, tezin üçüncü bölümünde de sevgi teması doğa sevgisi olarak Bir Orman Hikayesi, Sulfata ve Hasanboğuldu öyküleri ile incelenmiştir. Tezin son bölümünde de sevgi temalarının işlenişi ana hatlarıyla bir kez daha işlenmiş ve sevgi temasının hangi yönleriyle ele alındığı yorumlanmıştır.

Bu tez çalışmasında Sabahattin Ali'nin öykülerinde sevgi temasının nasıl ele alındığı incelenmiş ve açıklanmıştır. Yapılan incelemede sevgi teması üç ayrı bölümde insan,

hayvan ve doğa olmak üzere daha geniş bir perspektif elde etme amacı ile incelenmiş ve sevgi temasının bu üç ayrı konuda nasıl ele alındığı ortaya konulmuştur.

2. İNSAN SEVGİSİ

İnsan sevgisi, Değirmen, Gramafon Avrat, öykülerinde sevginin bir insana neler yaptırabileceğini gösterilmiş ve konu sevgi olunca paranın söz konusu olmadığı bir insanın başka bir insan için neleri göze alabileceği anlatılmıştır ayrıca Ayran ve Arabalar Beş arrinde yoksulluğun ve çaresizliğin özellikle çocuk figürler üzerindeki etkisi humanist bir yaklaşımla aktarılmıştır.

2.1. Değirmen

Konar göçer bir hayat süren bir çingene grubunun bir değirmen kenarına yerleşmesiyle başlayan bu öyküde, çingene grubunun en yakışıklısı -klarneti çalarken adeta insanları kendi etkisi altına alan- Atmaca'nın bir çok kadın daha önce onunla beraber olmak istemesine karşın hiçbirine yüz vermeyen ancak daha sonra karşılaştığı bir değirmencinin kızına âşık olması ve özverili sevgisi işlenmiştir.

Değirmencinin kızı, küçükken kolunu değirmene kaptırmış tek kolu olmayan biridir. Bu nedenle yalnız, güvensiz ve hüznüldür. O da Atmaca'yı sever; ancak birlikte olma ihtimallerinin olmadığına inanmaktadır.

“Düşün ki her karşına çıktığımda senden utanacağım, başım yerde olacak, beni böyle zelil etmek ister misin? Bırak beni ne olduğumu bilerek ihtiyar babamın yanında kalayım, sen de bir daha buralara uğrama. Bana sakatlığımı unutturarak deli deli rüyalar gördürdün, seni ömrümün sonuna kadar unutmam, ama olmayacak şeylere beni inandırmaya kalkma, eğer beni seviyorsan hemen buralardan git...”(S.Ali, 732)

İki gencin de birbirini sevmelerine karşın kızın kendini sakatlığı yüzünden geride tutması Atmaca'yı eski şen halinden çıkartmış içine kapalı solgun bir birey haline getirmiştir. Fakat Atmaca, yaşadığı büyük sevgi için verilecek en zor kararı almış ve bir gece değirmende ahenk yapmaya karar vermiştir. Fakat bu diğer ahenkleri gibi değildir o gün her zamankinden daha bir içli daha bir derinden kelimelerle tarifi olmayacak şekilde çalmıştır klarnetini ve sonunda kolunu değirmene verip oracıkta koparmıştır.

“Fakat sevgili bir vücutta bulunmayan bir şeyi kendisinde taşımaya tahammül etmeyerek onu koparıp atabilmek, işte adaşım, yalnız bu sevmektir.”(S.Ali, 736)

Atmaca'nın maddi durumunun iyi olmamasına rağmen ve geçimini klarneti ile yani bir başka deyişle kolu ile sağladığı halde sırf sevdiği insane ile birlikte olabilmek için tereddüt etmeden kolunu feda etmiştir. Çünkü ileride her şeyi sevdiği insan ile birlikte atlabileceğine inanmaktadır. Burada sevginin fedakarlık ve paylaşım üzerinden gelişebileceği vurgulanmıştır.

2.2. Gramafon Avrat

Konya’da geçen bu öyküde Azime isimli bir kadın dans ettirip türkü söylediği kadınları erkeklere gecelik kiralaayan biridir ve bir gün eline yirmili yaşlarında, genç olmasına rağmen tüm türküleri bilen, bu türküleri çok içli çığıran ve bütün kadınlarından daha güzel dans eden bir kız gelmiştir. Kızın güzel sesinden dolayı ona “Gramafon Avrat” lakabı takılmıştır.

Her gün yüzlerce insan gören bu genç kadının bir huyu da bir gördüğünü bir daha hatırlayamamasıdır. Fakat bu huyuna rağmen onunda uzunca bir süre unutmadığı, etkilendiği bir adam olmuştur. Bunun nedeni de sevgidir. Unutmadığı bu adam , Gramafon Avrat’ın gideceği yerlere onu götüren arabacısı Murat ‘tır.

“Bu delikanlı, hiç konuşmadan, hiç arkasına bakmadan kendisine söylenen yere atları sürer, hangi bağa gidilirse, kapısının önünde bekler, çağırılrsa bile içeri girmez ve sabaha karşı oturak bitince yahut bir vukuat çıkıp silah sesleri ve bağırışlar arasında Gramafon Avrat bağdan dışarı fırlayınca hemen atların torbalarını alır, dörtnala şehre dönerdi.”(S.Ali, 902)

Değil konuşmak neredeyse hiç göz göze gelmeyen bu ikili arasında sevginin varlığından söz etmek zor gibi görünse de aralarında derinden ve sessiz bir etkileşim yaşanır. Bir gün Murat hastalanıp Gramafon Avrat’ı başka bir arabacı almaya geldiğinde Gramafon

Avrat Murat'ı istemiş ve öbür arabacı ile gitmemek için çok çaba sarf etmiştir. Bu olayları öğrenen Murat ise aldırış etmezmiş gibi davranmıştır.

Fakat bir gün bir oturağa gidildiğinde Gramafon Avrat için bir kavga çıkmıştır. Murat Gramafon Avrat'ı beklerken onun çığlıklarını duymuştur; çünkü Gramafon Avrat vurulmuştur.

“Oğlan yerinden sıçrayarak bahçe kapısını omuzladı. İçerde hala boğuşanlar vardı. Birkaç kişi kadını kucaklayıp bağ evine sokmaya çalışıyorlardı. Kadın Murat'ı görünce ellerini ona doğru uzattı ve ilk defa olarak ona, hem de çok şeyler söyleyen gözlerle, baktı.”(S.Ali, 902)

Murat, içeri dalıp Gramafon Avrat'ı götürmek isteyenleri tereddüt etmeden nagantı ile vurmuş sonra da Gramafon Avrat'ı alıp dağlara gitmiştir. Fakat vurduğu bir kişi ölünce Jandarma geldiğinde kadın hastaneye, Murat'ta hapishaneye gönderilmiştir. O günden sonra Gramafon Avrat ne bir daha dans etmiş ne de bir daha şarkı söylemiştir.

“Aralarında bir iki kelime bile konuşmadıkları halde kendi uğruna hiç düşünmeden adam vuran bu çocuğu, vücudunu satıp kazandığı paralarla besliyor, belki de artık yalnız bunun için çalışıyordu.” (S.Ali, 906)

Sevgi teması burada, gönüller bir olduktan sonra bazen sözcüklere bile ihtiyaç duyulmadan varlığını gösterebileceği, bazen bir hareketle bir ömür boyu elde edilemeyecek bir güven kazanılabileceği vurgulanmıştır. İlişkilerin temelinde bulunan bu güven ne kadar

sağlamsa sevginin de o kadar sağlam olabileceği ve sevginin fedakârlıkla güçleneceği gösterilmiştir.

2.3 Ayran

Bu öyküde Hasan isimli bir çocuğun başından geçenler anlatılmıştır. Daha çok küçük olmasına karşın annesi birkaç kuruş kazanabilmek için başka köylerde temizlik yapıp eve neredeyse haftada bir kez uğramasından dolayı kardeşlerine bakma görevi ona kalmıştır.

Hasan kendisi ve kardeşlerinin geçimini evlerine bir iki kilometre uzaklıktaki tren garında ayran satarak sağlamaktadır. Yazın neredeyse bütün güğümünü satsa da kışın işler pek de iyi gitmemektedir. Bir kış günü tren garına gittiğinde gar bomboştur ve Hasan gelen trenin başından sonuna üç tur koşmasına rağmen hiçbir alıcı bulamamıştır ayranına.

“Onun gelmesini, aç bir uyuşukluk içinde dört gözle bekleyen iki küçük kardeşinin hayali gözünden şimşek gibi gelip geçiyor ve o hep bağıırıyordu: “Temiz ayran... Temiz...” ”
(S.Ali 1103)

Son bir kez daha baştan sona koşarken ona acıyan bir adam ondan iki bardak ayran istemiş fakat ikisinde de bozuk para olmadığından Hasan’a para verememiştir. Hasan bu trenden hiç para kazanamadığı için akşam trenine kadar beklemiş fakat akşam treninde de

hiçbir şey satamayınca mutsuz bir şekilde evine doğru yürümeye başlamıştır. Duyduğu kurt seslerinin ona gittikçe yaklaştığını hissetmesiyle yaşadığı korkudan dolayı koşmaya başlamış, koşarken büyük kunduraları kara saplandığında durup onları bile alamamıştır. Yolu yarılacağına korkusunun iyice artması ve karanlık yolun sanki hiç bitmeyecekmiş gibi gelmesinden dolayı da güğümünü de atıp koşmaya devam ederken dizlerine dolanıp yere düşmüştür. Kalkıp yoluna devam etmek istese de bedeni ona izin vermemiş ve yerde kar vücudunu yavaş yavaş örterken anne diye bağırmaya çalışmıştır.

Bu küçük çocuğun kardeşlerine duyduğu sevgi ve özveriden dolayı çocukluğunu yaşayamamış, sırf onlar karınlarını doyurabilsin diye yaşadığı zorluklara katlanmıştır. Bu öyküde sevginin yarattığı fedakârlıklar ele alınmış ayrıca anlatıcı Hasan'a karşı bir merhamet oluşmasını istemiştir.

2.4 Arabalar Beş Kuruşa

Bu öykü, insan sevgisinin çocuk figürler üzerinden anlatıldığı diğer bir örnektir. Öyküde ikisi de ilkokul öğrencisi olan biri zengin diğeri ise fakir sınıf arkadaşları arasındaki sevgi irdelenmiştir.

Fakir çocuk, işlek bir caddede annesinin oyuncak tahta araba satmasına yardım ederken zengin çocuk ve onun annesi ile karşılaşmalarıyla başlayan bu öyküde, iki çocuğu

masum gönüllerindeki en saf hisleriyle yaşadıkları dostluk aktarılır. Yetişkinler gibi yozlaşmamış fakir ile zengin arasındaki ayrımı bilmeyen, saf sevgiyi temsil eder bu çocuklar.

Sohbet ederlerken hayatın nasıl olduğunu azıcık da olsa kestiren fukara çocuk arkadaşlıklarından ne kadar mutlu olsa da bazı şeylerin bilincindedir. Okulları hakkında konuşurlarken de fakirliğin verdiği baskıyı üzerinde hisseder.

“Öteki, arkadaşının kolunu sarstı ve: “Hişt!” dedi. “Benim yanımdaki çocuğun ağzı kokuyor, ben söyleyeceğim de senin yanında oturacağım... Hem daha iyi çalışırız!..” “Benim yanımdaki kalkmaz ki; hem ben söyleyemem. Mahalle komşumuzdur... O da bizim gibi fıkardır... Sözüne devam etmedi. “Onu kaldırdı da yerine zengin çocuğunu oturttu derler...” diyecekti, vazgeçti.” (S.Ali, 947)

İkisi de bu olayı üstelemeden bir müddet daha farklı şeylerden konuşup gülüşmeye devam ederler. Biraz sonra ise zengin çocuğun annesinin gelişiyiyle her şey sarpa sarar. Çünkü bu kadın paranın etkisiyle insani değerlerden uzaklaşmış insanîyetin ne olduğunu unutmuşçasına sırf bir çocuk fakir diye ona sanki insan değilmişçesine hitap etmiştir.

“ Ve öteki elindeki şemsiyeyi, elini hala unutarak arkadaşının avucunda bırakan küçük satıcının omzuna vurdu. Sonra haykırdı: “Pis, baksana senin konuşabileceğin insan mı bu?” Çocukların kolları birbirinden ayrılıp aşağı sallanıverdi. Siyah çarşafli kadın duvarın dibine büzülmüştü ve küçük satıcının gözleri kolunun acısından yaşla dolmuştu.” (S.Ali, 948)

Öyküde, bir insanın başka bir insanı maddi durumlarından dolayı aşağılayacak hiçbir üstünlüğe sahip olmadığı, sevginin insanların içlerinden gelen ve hiçbir koşula bağlı olmayan bir duygu olduğu belirtilir. Bir bireyin başka bir bireye besleyebileceği ve karşılığını da ondan görebileceği güzel bütün hislerin yoğun bir biçimde aktarılmasıdır sevgi. İki insan arasındaki bu kadar güzel bir duygu alış verişini engelleyenler ise sevginin ne olduğunu bilmeyen kendilerini bir şekilde insanlığa karşı kör etmiş bireylerdir. Burada çocuklar arasındaki sınıfsal ayrıma bağlı olmayan dostluk, çocukların dünyasında böyle bir ayrımın olmadığını gösterir. Onların saf dünyasında bu tür kötülükler henüz yer almaz. Ortaya konulan sevgi, katıksız, saf sevgidir.

3. HAYVAN SEVGİSİ

Hayvan sevgisi, Kırlangıçlar, Bahtiyar Köpek ve Kazlar adlı öykülerde hayvanlara ya da onların birbirlerine olan sevgilerinin de insanınkinden pek farkının olmadığını gösterilmiştir ve sevgi teması anlayış üzerinden ele alınmıştır. Anlatıcı, sevginin bütün olduğunu düşünür ve insan sevgisinden hayvan ve doğa sevgisini ayırmaz.

3.1 Kırlangıçlar

Bu öyküde, insani özellikler verilen iki kırlangıcın ilkbahar ve yaz mevsiminde yaşadıkları anlatılmıştır. Bir başka deyişle iki kırlangıcın aşk hikâyesi anlatılmıştır.

Bu iki kırlangıç diğer kırlangıçlara nazaran onlardan daha farklıdır. Onlar gibi durmadan çalışmak yerine buldukları yerin doğanın keyfini çıkarıp birbirleriyle kur yapmaktadırlar. Başta yeni tanışan herkes gibi havadan sudan bahsederlerken sonra neden

ikisinin de diğer kırlangıçlar gibi çalışmadıklarından ve aslında huy olarak ne kadar birbirlerine benzediklerinden, birbirlerini ne kadar anlayıp tamamladıklarını fark ederler.

“Gitgide birbirlerine daha çok alıştılar. Çok kere dişi daha evvel gelir, gözlerini suya dikerek erkeği beklerdi. Bir gün çiçeklerden, bir gün yıldızlardan, bir gün öteki kırlangıçlardan bahsederlerdi. Hep düşünceleri birbirine uygundu.” (S.Ali, 762)

İki kırlangıç da de çalışmadığından bir süre sonra aşk onların da karınlarını doyurmaz ve eninde sonunda sonbahar gelir. Birbirlerinden ayrılmak istemezler fakat bu yuva kurlmaları gerekmektedir.. Alay ettikleri o çalışan kırlangıçlardan bir farklarının kalmayacaklarını anlarlar.

“Sabahleyin karşı karşıya gelince dişi söylemek istediği şeyleri gözleriyle anlatmak istedi. Tam bu sırada, üzerinde oturdukları söğütten sarı bir yaprak koıtu, iki tarafa sallanarak aralarından geçti ve dişinin en manalı baktığı zamanda gözlerinin önünü kapattı. Erkek bu bakışı göremedi.” (S.Ali, 763)

Belki tesadüf belki değil erkek olan da ayrılmayalım demek istediğinde onun sesini de esen soğuk rüzgar kesmiştir. Sonbahar gelmiş ve artık sıcak bölgelere göçmeleri gerekmektedir. İki de ayrılmak istemediklerini üstelemez ve oracıkta ayrılırlar ve birbirlerini bir daha göremezler.

Fakat ikisi de bu ilkbahar ve yazı ömürleri boyunca unutamamıştır çünkü kırlangıçların hiç durmadan çalıştıkları yaşamlarının aksine onlar o ilkbahar ve yazı, severek hayatın tadını çıkararak yaşamıştır. Kırlangıçlar alegorik bir öyküdür ve bu iki kırlangıç üzerinden iki bireyin düşünceleri birbirine ne kadar uygunsa aralarındaki tartışmaların o kadar

az ve sevgi bağlarının ne kadar güçlü olabileceği gösterilmiştir. Böylesine huyları örtüşen bir çiftin veda etmektense birlikte yaşamaları halinde diğer kırlangıçlardan çok daha mutlu olabilecekleri düşüncesi üzerinden sevgi temasının bir bireyinin eşi için eski huy ve düşüncelerinden vaz geçerek kendini değiştirebileceğini göstermiştir.

3.2 Bahtiyar Köpek

Konya civarlarında geçen bu öyküde ağasının hayvanlarını otlatan bir çobanın başından geçen bir olay anlatılmaktadır. Çoban keçilerini otlatırken derin düşünceler içindedir. Şehre gidip çalışmayı düşünürken yakınlarından duyduğu hikayeler onun cesaretini kırmaktadır.

“Çoban ve köpeği hiç ses çıkarmadan birbirlerinin gözlerine bakıyorlardı. Ta içlerine, en derin yerlerine kadar anlaştıkları ve birbirlerine en iptidai, en köklü bir sevgi ile bağlı oldukları görülmüyordu.” (S.Ali, 1033)

Hayvanlarını otlatırken köpeklerinden başka dostu olmayan bu genç çobanın köpeklerine duyduğu sevgi hafife alınacak cinsten değildir. Nihayetinde köpeklerin herhangi bir art niyeti yoktur ve insanın en iyi arkadaşı olacak cinsten sadık hayvanlardır. Çoban köpekleri ile böyle mutluken ve derin düşünceler içindeyken yaklaşan bir arabaya köpeklerin havlayıp koşması ile son bulur.

Arabayla yolculuk eden bir aile -yurt dışında eğitim görmüş bir delikanlı, nişanlısı ve müstakbel kayın valideden oluşan- yolda durur. Nişanlının köylüyü görmek istemesi ve hayvanları sevmek istemesi üzerine genç adam çobanı yanına çağırır ve onunla konuşmaya başlar. Konuşma biçimi gerek bozuk Türkçesi gerek kendini beğenmiş tavırları ile çobanı biraz germiş ve çobanın gerginliğine bir anlam veremeyen genç, zavallı çobanın daha da üzerine gitmiştir.

“ Ne diye cevap vermiyorsun?” dedi. “Bak biz seninle nasıl alakadar oluyoruz. Sen bizim köylü kardeşimisin. Biz de sizdeniz!” Çoban alaka ile sordu: “Kimlerdensiniz?” Mühendis evvela anlayamadı, sonra: “Yok canım, öyle değil,” dedi. “Biz de sizin gibi köylüyüz, aslımız köylüdür. Hepimiz biriz demek istiyorum.” (S.Ali, 1037)

Her ne kadar yurt dışı görmüş kendini geliştirmiş bir birey olarak görünse de bu gencin şımarıklık ve görgsüzlükten başka bildiği bir şey yoktur. Masum çobana bu kadar yüklendikten sonra bir de üstüne kendini tepelere çıkartıp başıboş öğütler verdikten sonra bir suç işlediğini düşünmüşçesine üzülen çobanın halinden sıkılan nişanlının isteği üzerine yeniden yola koyulmak için arabaya binip motoru çalıştırdıklarında köpeklerin havlamasıyla irkilir ve sonra babasından kalma mavzer tabancası ile köpeklerden birini vurup tozların arasında kaybolmuştur.

“Çoban koşarak oraya geldi. Diz çökerek sevgili arkadaşının başını okşadı. Deminki teessürünün yerini daha hakiki, daha yerinde bir acı almıştı. Gidenlere hiçbir alakası

olmadığını, hiçbir yakınlığı olmadığını, bilakis onları kendisinin en sevdiği bir şeyden ayırdıklarını görüyor ve yaşaran gözleriyle ölü köpeği okşuyordu.” (S.Ali, 1039)

Bu kadar kendini üstün gören, eğitim almış, şehir görmüş bir insanın böylesine medeniyetten uzak bir hareket sergilemesi ve masum bir insanı en çok değer verdiği, en yakın arkadaşından böylesine kolayca ayırıp yoluna devam etmesi genç çobanı en derinden yaralayan olgudur. Genç çoban köpeğini kendine bir kardeş, yol arkadaşı olarak görmüştür ve köpeğinden çok daha az insan olan bir insan dostunu elinden almıştır. Köpeğinin ise arabaya havlamasının tek nedeni o arabayı sahibine yanı dostuna karşı ve onun hayvanlarına karşı bir tehdit olarak algılamasından kaynaklanmaktadır çünkü biz insanların aksine köpeklerdeki sahiplenme ve koruma içgüdüğü çok daha gelişmiş bir boyuttadır. Bu durumda köpeklerin onların sahiplerine karşı çok ayrı bir sevgi bağı ile bağlanmalarına neden olur ve hiçbir fedakârlıktan çekinmezler. Bir insanın gerçek bir dostu için yapabileceklerinden hiçbir farkı yoktur bu davranışlarının.

3.3 Kazlar

Köyde geçen bu öyküde Dudu isimli bir kadının kocası Seyit'in hapishaneye düştükten sonra kaldığı yerin verdiği rahatsızlık nedeniyle karısından yardım istemesi ile başlamıştır öykü.

Durumları noksan olan bu aileni sadece bir kazları vardır ve Seyit'in kaldığı yerin değiştirilebilmesi için iki kaza ihtiyacı vardır. Zaten borç içinde olan ve tek geçim kaynakları olan bu kazın onları doğrultamazken Dudu'nun bir tane daha kaz bulması gerekmektedir.

“Seyit'in ağası bile, kardeşine ara sıra yardım ettiği için vurmuşlardı. Kime gitse kovulacaktı.” (S.Ali, 823)

Kimseden yardım alamayacağını bildiği içinde başka bir seçeneği olmadığını düşünen Dudu komşusunun kazını çalmış ve hapishanenin yolunu tutmuştur. Ziyaret günü olmadığından da Jandarma Dudu'nun getirdiği pekmez, bulgur ve kazları almış onu geri yollamıştır. Köye döndüğünde ise hırsızlık yüzünden üç ay ceza almış ve bu sırada veremden vefat eden kocasının haberini hapishaneden çıktıktan sonra almıştır.

Hayvanlar köylerdeki geçim kaynaklarıdır. Etinden, sütünden, yumurtasından faydalanılır ve doğanın bize verdiği en önemli kaynaktır. Köy insanı da bu yüzden hayvana saygı ve sevgi çerçevesi içinde yaklaşır hak etikleri değerinde davranırlar. Fakat hayvanların bu konuda çok da seçim şansı olduğu söylenemez çünkü insan gibi canlılar onları çaresiz bırakabilir. Bu öyküdeki durumda hem insan hem de hayvan çaresizdir ve bu çaresizlik insanın hayvan sevebilme duygusunu da engeller burada biraz da yoksulluğun eli kolu bağlayışı, sevgi gibi duygusal bir ihtiyacın da yoksulluk nedeniyle yaşanamaması anlatılır.

4.DOĞA SEVGİSİ

Sabahattin Ali'nin Bir Orman Hikâyesi, Sulfata ve Hasanboğuldu öyküleri üzerinden sevgi teması doğaya olan sevgi biçiminde ele alınmıştır. Doğa var olma sebebidir ve onu korumak gerekmektedir.

4.1 Bir Orman Hikâyesi

Bu öyküde genişçe bir orman ve içindeki eski bir köyün başından geçenler o köyden biri olan ihtiyar bir adam tarafından anlatılmıştır. İhtiyar daha gencecik bir çocukken ormandan başka dışarıda bir dünya olduğunu bile bilmeyen geçimi dışında hiçbir kaygısı olmayan biridir.

“Babalarımız dedelerimizden, biz de babalarımızdan ne gördükse onu yapıyor, tıpkı onlar gibi yaşıyorduk. Bundan memnunduk. Zaten yeryüzünde başka bir şeyinde olabileceğini bilmiyorduk ki memnun olmayalım. Bütün vazifemiz, bize verilen emanetleri oğullarımıza vermek, onlara da böyle yapmalarını söylemek zannediyorduk.” (S.Ali, 816)

Bu köyün insanının doğaya ve ormana saygı duyması ve sanki bir ebeveyni gibi onu sevip sahip çıkma durumu görülmektedir. Doğayı onlara bir emanetmiş gibi zarar vermeden gelecek nesillere aktarma isteğiyle yaşamlarını sürdürmektedirler çünkü doğa onların barınacakları evler için, yakacak için, giyecek için kısaca tüm ihtiyaçlarını karşılayabileceği için doğaya sonsuz bir minnet duyarak varlıklarını doğayla birlikte sürdürmüşlerdir.

Bu insanlar köylerini böyle kollayan doğaya her ne kadar minnet etse de paranın kölesi olmuş insanlar sırf daha da çok para kazanabilsinler diye doğal hayatı yok etmekten gram çekinmeden hareket ederler. Ve bir gün ormanın kenarından başlayan yapılandırma projesi bütün ormanı telef etmeye başlar.

“Çocukluğumuzda güç bela aralarından geçebildiğimiz, güneşin bile giremediği kuytu, sıkı yerlerde şimdi kel birer meydan vardı. Üzerlerinde yalnız ezilmiş otlar, ufak yongalar görünen bir meydan...” (S.Ali, 816)

Köyün insanları her ne kadar karşı çıkmak için çaba sarf etse de şirketin elemanları kıvrak dilleri ile köylüleri bir şekilde kandırılmış ve tek sahip oldukları şeyi onlardan koparmışlardır. Bu durumda bütün köyü de köy halkını da başkalaştırmıştır. Ellerinde kalan son bir koruya kimseyi elletmezlerken şirketin oraya da girdiğini duyduklarında sanki hepsi bir lider tarafından emir almış gibi korularını ellerinde ne varsa savunmaya gitmişlerdir. Bu içgüdünün temelinde sevgiden başka bir şey yoktur çünkü bu köyü kim bilir kaç nesil varlığını sürdürmesini sağlayan doğanın son kalan parçasının yok olmasına izin vermek istememişlerdir. Ne kadar orada o an direnişleri başarılı olmuş olsa da bir sonraki gün Jandarma müdahalesiyle direnişleri son bulmuştur.

Bu insanların sonucunu bildikleri halde ormanlarını koruma istemelerinin nedeni doğanın bir anne şefkati gibi karşılıksız onlara verdiklerinden dolayı besledikleri sevgi ve minnettir. Doğa böyle azizdir çünkü sen doğaya ilgi gösterip sabredersen doğa sana karşılığını çok daha fazla bir şekilde geri iade eder. Burada sevgi temasının fedakârlık ve sabır sonucu

çekilen zorlukların hepsine hatta daha da fazlasına değeceği gösterilmiştir. Çünkü bu öyküdeki sevgi kutsaldır, bir yaratılışın ve oluşumun sevgiyle var oluşudur.

4.2 Sulfata

Sıtma hastalığının Türkiye’de çok ciddi bir tehdit olduğu zamanlarda geçen bu öyküde Mustafa isimli bir adamın eşinin sıtmaya yakalanması sonucu çektiği çileler anlatılır. Mustafa askerlik vazifesini daha iki sene önce bitirmiş, sevdiği kız Aliye ile birlikte olabilmek için dağda, doğa hayatında geçimini sağlamaya çalışan bir delikanlıdır.

“ Burada çalıları söktüm, ikimiz yüklendik, kasabada sattık; kalan odunlarla kömür yaktık, daha çok para etti. Açılan yerlere ekin ektik, ekmeğimiz çıktı. Dört el bir olunca ne olmaz ki.” (S.Ali, 1185)

Doğada yaşayıp ona saygı duyunca emeğinin hakkını gören ve kimseye muhtaç olmayan Mustafa ve Aliye hallerinden gayet mesutlarken Aliye Mustafa’nın askerliği sırasında sıtmaya yakalanmış ve hali gün geçtikçe kötülemiştir.

Kasabanın doktoru da kan tahlillerinden hastalığa rastlamadığı için onlara sulfata vermemektedir. Fakat genç kızın sıtması vardır ve doktora bu durumu çok direktlemişlerdir.

Doktor onlara ateşi çıktığında kan vermelerini söylediklerinde ise geceye kadar beklemişler ve Aliye'nin ateşi çıktığında doktor sarhoş olmuş onları yine def etmiştir. Anlatıcının fikri üzerine ateş bastığında kanını bir cama akıtıp doktora götürmeyi düşünmüştür fakat Doktor, Mustafa bu kanı getirince de kimin kanını aldınız diyerek Mustafa'yı tekrar kovmuştur. Genç adam artık umutsuzca eşini nasıl hayatta tutacağını umutsuzca düşünmeye başlamıştır.

Doğa sadedir, sıtma hastalığının kaynağı da çözümü de kendisidir. Fakat insanlar doğanın değerini bilmemektedir. Böylesine kaotik durumların çıkış nedeni doğanın dengesinin bozulmasıdır. Bir anda olmayan bir hastalık bütün dünyayı kavuracak bir hal alamaz. Fakat doğanın dengesi bozulursa ve o durumu engelleyecek etmenlere müdahale edilirse kimse bir şey yapamaz.

4.3 Hasanboğuldu

Kazdağı civarlarında geçen bu öyküde yaşlı bir yörük ağasının köyüne, davet edilmiş y anlatıcının ve ona eşlik eden Emine ile yolculukları anlatılmıştır. Yolculukları sırasında Hacer adlı bir yörük kızının doğayla birleşmiş saf güzelliğinden ve doğanın güzelliklerinden anlatıcı gözlerini alamaz.

“Gövdesini dört kişinin zor kucaklayacağı bir çınar havuza doğru eğilmiş, kalınlı inceli dallarını suyun üstüne uzatmıştı. Şimdi boğazın alt başı hizasına gelen güneş, iri yapraklar arasından geçerek büvetin dibindeki süt gibi beyaz çakılları, iri kumları ışılatıyordu. Döküldükleri kayaların dibinden başlayarak yer yer anaforlar yapıp kenarları dolaşan sular, havuzun alt başına gelince, birdenbire yollarını bulmuşlar gibi, geniş bir kayanın üstünden hızla geçerek akıp gidiyorlardı. Hacer kız burada hiç durmadan yoluna devam etti. Ben onun ardından yetişmeye uğraşırken, dönüp bu görülmemiş güzelliğe bakmaktan kendimi alamıyordum.” (S.Ali, 1194)

Doğanın böylesine saf güzelliğine hayran olan anlatıcının doğaya karşı beslediği sevgi gördükleriyle nefsinin keserken her geçtikleri yerin isimlerini söyleyen Hacer’in böylesine heybetli büvet hakkında bir şey söylememesi anlatıcının merakını artırmış ve bu büvetin hikâyesini dinlemiştir. Hasan isimli bir gencin sevdiği kız için uğraşlarından sonra buraya kadar ilerleyip burada suların yükselmesi sonucu boğulmasıyla Hasanboğuldu ismini almıştır.

Doğanın kudreti hafife alınmaz, dokunulmamış güzelliğinin altında yatan kudretine güç yetirmek imkânsızdır. Böylesine zararsız görünen asilliğinin altındaki kudret olayın üstünden kırk yıl geçmesine rağmen insanların hala hakkında hikâyelerini anlatmaya ve kim bilir belki kaç kırk sene daha burada yaşanmışları anlatmaya yetecektir.

5. SONUÇ

Sabahattin Ali'nin öykülerinde sevgi temasının insan, hayvan ve doğaya olan sevgi olmak üzere nasıl ele alındığı anlatılır. Tezdeki öykülerde geçen çatışmalar ve olgularla sevgi temasını nasıl ele alındığı üç ana başlık altında değerlendirilmiştir.

Bu ana başlıklar her ne kadar ayrılrsa da anlatıcı sevgiyi evrensel bir olgu olarak kabul ettiğinden temellerinde sevgi hep bir bütün olarak kabul edilmiş ve sevginin her öyküde farklı farklı nasıl aktarıldığı anlatılmıştır. Öykülerde hümanist bir yaklaşımla hem insana, hem doğaya koşulsuz, içten, doğal bir sevginin sunulduğu gözlemlenmiştir. Öykülerin bazılarında aşkın yarattığı tutkuyla büyük özveriler sergilenmiş, bazılarında çocukların çektiği acılara duyulan merhamet gösterilmiş, bir kısmında ise hayvanın ve doğanın yaşadığımız dünyada insandan daha az değerli olmadığı vurgulanmıştır.

Sonuç olarak Sabahattin Ali'nin öykülerinde sevgi temasının evrensel bir bütün olduğu gerçekliği gözlemlenmiş, bu gerçekliğin farklı izlekler ve olgular aracılığıyla nasıl ele alındığı irdelenmiştir.

KAYNAKÇA: Ali, Sabahattin, Bütün Eserleri Eleştirel Basım, Yapı Kredi Yayınları,
İstanbul, 2013